

Mevsılî'nin el-İhtiyâr li-ta'lîlî'l-Muhtâr isimli Eserinde Kefâet Konusu Üzerine Bir İnceleme

Zeliha Güneş

 <https://orcid.org/0009-0008-6456-8646> | ahilez17@gmail.com

Yüksek Lisans Öğrencisi, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, Türkiye

Öz

İslâm hukukunun gelişmesinde fakihlerin katkısı yadsınamaz. Naslar bireyin toplumsal hayatına dair birçok açık hüküm koymuş olmakla birlikte onları esas alarak birçok hükmü de fakihler içtihat ederek tespit etmişlerdir. Fakihlerin nasları anlama ve yorumlama yöntemlerinden kaynaklanan içtihat farklılıkları olduğu gibi toplumsal hayatı okuma farklılıkları ve zaman içerisinde toplumsal hayattaki değişim ve gelişim de içtihatlarda farklılıklara sebep olmuştur. Toplum içerisinde oluşan sosyal hayatın değişikliği gündelik hayatımızı etkilediği gibi aile yapısını da etkilemiştir. Nikâh ise doğrudan doğruya sosyal hayat ile iç içe olduğundan dolayı fıkıh ile sosyal hayat arasında doğru bir bağlantı kurabilmek için önemlidir. Toplumsal hayatın temel olgularından biri olan nikâh ile ilgili de fakihlerin farklı anlayışları ve yaklaşımları mevcuttur. Gerek ilgili nasları yorumlarken gerekse nikâhın toplumsal yönünü yorumlayıp değerlendirirken ve bunların üzerine hükümler bina ederken fakihlerin sosyolojik bakış açılarının da etkili olduğu görülür. Bu bakımdan bu tebliğde Mevsılî'nin Hanefîler içinde en muteber kitaplardan biri sayılan *el-İhtiyâr li-ta'lîlî'l-Muhtâr*'da nikâh ile ilgili olan kefâet konusunu hakkında sosyolojik yaklaşımları ve tespitleri ele alınıp değerlendirilecektir. Fetvalarıyla ve hükümleriyle toplumu yönlendiren fakihlerin bir taraftan nasları diğer taraftan sosyal hayattaki olguları dikkate alarak ortaya koydukları sosyolojik yaklaşımları doğru anlamak hem fıkıh genel olarak doğru anlamak hem de toplumsal yapımızın değişmeye başladığı günümüzde fikhî hükümler ortaya konurken doğru tespitler yapabilmek için önemlidir. Fakihlerin yaşamış olduğu dönemin sosyal hayatını bilmek, onların nasları temel almalarında dikkat ettikleri hususları, naslarda belirtilmeyen hususlarda sosyolojik değerlendirmeler yaparak o konudaki (kanunî) boşluğu nasıl doldurdıklarına dair bilgi vermesi yönünden önem arz eder. Yapmış olduğumuz bu çalışma ile geçmiş fıkıh birikimimizden faydalanarak günümüz meselelerinde meydana gelen güncel konular karşısında nasları nasıl yorumlamamız gerektiğine dair izlememiz gereken yol haritasına ulaşabilmektir. Mevsılî'nin, bir fakih olarak yaşamış olduğu dönemde meydana gelen meseleler karşısında naslara bakış açısının nasıl olduğunu inceleyerek, bu inceleme sonucunda elde ettiğimiz verilerden yola çıkarak Mevsılî'nin, hükümleri temellendirir iken nasları ve naslarda belirtilmeyen hususlarda ise toplumun sosyal hayatını da dikkate alarak sosyolojik yönden vermiş olduğu hükümleri yorumlamaktır. Mevsılî'nin, *el-İhtiyâr li-ta'lîlî'l-Muhtâr* isimli eserinden nikâh bölümünden kefâet kısmı incelenerek meselelere sosyolojik bakış açısı tespit edilmeye çalışıldı. Mevsılî'nin, nikâhın lüzum şartlarından olan kefâet konusunda özellikle üzerinde durduğu sosyolojik yaklaşımı, nikâhta denkleğin gözetilmesi nikâhın gaye maksatların hasıl olmasını sağlamak, kadının kendisine denk olmayan biriyle yapmış olduğu nikâh akdi neticesinde kadının ve velisinin toplum nezdinde utanılacak ve

yadırganacak durum oluştuğunda giderilmesi yönündeki yorumlarıyla, toplumun temel taşı olan ailenin sağlam temeller üzerinde kurulmasını sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler

İslam Hukuku, Kefâet, Mevsilî, Sosyoloji, Hanefî.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan “Mevsilî'nin el-İhtiyâr li-ta'îlî'l-Muhtâr isimli Eserinde Kefâet Konusu Üzerine Bir İnceleme” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	10.08.2024
Kabul Tarihi	22.08.2024
Yayın Tarihi	31.08.2024
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat
Araştırma Alanı	İslam Hukuku
Sempozyum	:
Adı	4. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/638
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2024
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	6. Oturum - 27 Ağustos 2024 Tuesday 19:00 - 20:30
Telif Hakkı	© 2024 Zeliha Güneş. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Güneş, Zeliha. “Mevsilî'nin el-İhtiyâr li-ta'îlî'l-Muhtâr isimli Eserinde Kefâet Konusu Üzerine Bir İnceleme”. 4. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu: Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 83-86. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2024. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

A Study on the Issue of Kafaat in Mawsilî's al-Ikhtiyâr li-ta'lîl al-Mukhtâr

Zeliha Güneş

 <https://orcid.org/0009-0008-6456-8646> | ahilez17@gmail.com

Master's Student, Ministry of National Education, Ankara, Türkiye

Abstract

The contribution of faqihs to the development of Islamic law cannot be denied. Although the Nasas have made many clear provisions regarding the social life of the individual, the faqihs have also determined many provisions based on them by jurisprudence. Differences in jurisprudence arising from the jur faqihs' methods of understanding and interpretation of the nafs, as well as differences in reading social life and the change and development in social life over time, have also caused differences in jurisprudence. Changes in social life in society have affected our daily lives, as well as the family structure. Since marriage is directly intertwined with social life, it is important to establish a correct connection between fiqh and social life. As one of the basic phenomena of social life, faqihs have different understandings and approaches to marriage. The sociological perspectives of the faqihs are also influential in their interpretation of the relevant scriptures as well as in their interpretation and evaluation of the social aspects of marriage and the construction of rulings on them. In this respect, this communiqué will discuss and evaluate Mawsilî's sociological approaches and determinations about the issue of kafaat related to marriage in *al-Ikhtiyar li-ta'lil al-Mukhtâr*, which is considered one of the most authoritative books among Hanafis. It is important to understand the sociological approaches of the faqihs, who guided the society with their fatwas and rulings, by taking into account both the scriptures on the one hand and the phenomena in social life on the other, in order to understand fiqh in general and to make correct determinations when making fiqh rulings today, when our social structure has started to change. Knowing the social life of the period in which the faqihs lived is important in terms of providing information about the issues they paid attention to in basing their rulings on the nasas and how they filled the (legal) gap in that subject by making sociological evaluations in matters not specified in the nasas. The aim of this study is to reach the road map that we should follow on how we should interpret the nasas in the face of current issues that arise in today's issues by making use of our past fiqh knowledge. The aim of this study is to examine how al-Mawsilî, as a faqih, had a sociological perspective on the issues that occurred in the period in which he lived, and to interpret the judgments that al-Mawsilî made sociologically by taking into account the social life of the society while justifying the judgments and the social life of the society in the issues that are not specified in the sciences. Mawsilî's sociological perspective on the issues was tried to be determined by examining the section on Kefaât from the section on marriage from his work *al-Ikhtiyar li-ta'lil al-Mukhtâr*. Mawsilî's sociological approach, which he especially emphasizes on the issue of kefaât, which is one of the necessary conditions of marriage, is to ensure that the family, which is the cornerstone of society, is established on solid foundations with his comments on the

observance of equality in marriage, to ensure that the purposes of marriage are achieved, and to eliminate the embarrassment and awkwardness of the woman and her guardian in the eyes of the society as a result of the marriage contract made by the woman with a person who is not her equal.

Keywords

Islamic Law, Kafaat, Mawsilî, Sociology, Hanafî.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “A Study on the Issue of Kafaat in Mawsilî’s al-Ikhtiyâr li-ta’lîl al-Mukhtâr” presented at the Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2024-08-10
Accepted	2024-08-22
Published	2024-08-31
Category	Art & Humanities, Religion & Theology
Research Area	Religious Studies, Islamic Law
Conference	:
Title	4th Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/638
Location & Date	Online - August 26-31, 2024
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 6 - August 27, 2024, Tuesday 19:00 - 20:30
Copyright	© 2024 Zeliha Güneş. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Güneş, Zeliha. “A Study on the Issue of Kefaaf in Mawsilî’s al-Ikhtiyâr li-ta’lîl al-Mukhtâr”. <i>The 4th Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 83-86. Ankara: Oku Okut Press, 2024. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54